

Euroopan unionin
neuvosto

Bryssel, 30. kesäkuuta 2023
(OR. en)

11131/23

ECOFIN 657
UEM 191
SOC 483
EMPL 334
COMPET 678
ENV 757
EDUC 270
RECH 302
ENER 393
JAI 903
GENDER 134
ANTIDISCRIM 128
JEUN 172
SAN 409

ILMOITUS

Lähtettäjä: Neuvoston pääsihteeristö

Vastaanottaja: Pysyvien edustajien komitea / Neuvosto

Ed. asiak. nro: 9823/1/23 REV 1

Kom:n asiak. nro: COM(2023) 602 final

Asia: NEUVOSTON SUOSITUS Bulgarian vuoden 2023 kansallisesta uudistusohjelmasta sekä samassa yhteydessä annettu Bulgarian vuoden 2023 lähentymisohjelmaa koskeva neuvoston lausunto

Valtuuskunnille toimitetaan oheisena edellä mainittu, komission ehdotukseen COM(2023) 602 final perustuva, neuvoston ja Eurooppa-neuvoston käsittelemä ehdotus neuvoston suositukseksi.

NEUVOSTON SUOSITUS,

annettu ... päivänä ...kuuta ...,

**Bulgarian vuoden 2023 kansallisesta uudistusohjelmasta sekä samassa yhteydessä annettu
Bulgarian vuoden 2023 lähentymisohjelmaa koskeva neuvoston lausunto**

EUROOPAN UNIONIN NEUVOSTO, joka

ottaa huomioon Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen ja erityisesti sen 121 artiklan 2 kohdan ja 148 artiklan 4 kohdan,

ottaa huomioon julkisyhteisöjen rahoitusaseman valvonnan sekä talouspolitiikan valvonnan ja yhteensovittamisen tehostamisesta 7 päivänä heinäkuuta 1997 annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 1466/97¹ ja erityisesti sen 9 artiklan 2 kohdan,

ottaa huomioon Euroopan komission suosituksen,

ottaa huomioon Euroopan parlamentin päätöslauselmat,

ottaa huomioon Eurooppa-neuvoston päätelmät,

ottaa huomioon työllisyyskomitean lausunnon,

ottaa huomioon talous- ja rahoituskomitean lausunnon,

ottaa huomioon sosiaalisen suojelun komitean lausunnon,

ottaa huomioon talouspoliittisen komitean lausunnon,

sekä katsoo seuraavaa:

¹ EYVL L 209, 2.8.1997, s. 1.

- (1) Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2021/241², jolla perustettiin elpymis- ja palautumistukiväline, jäljempänä 'tukiväline', tuli voimaan 19 päivänä helmikuuta 2021. Tukivälineestä tarjotaan jäsenvaltioille rahoitustukea uudistusten ja investointien toteuttamiseen, eli kyse on unionin rahoittamasta finanssipoliittisesta elvytyksestä. Eurooppalaisen ohjausjakson ensisijaisten tavoitteiden mukaisesti tukivälineellä edistetään taloudellista ja osallistavaa elpymistä sekä kestävien ja kasvua edistävien uudistusten ja investointien toteuttamista, erityisesti sellaisten uudistusten ja investointien toteuttamista, joilla tuetaan vihreää ja digitaalista siirtymää sekä vahvistetaan jäsenvaltioiden talouksien häiriönsietokykyä. Tukiväline auttaa myös vahvistamaan julkista taloutta ja vauhdittamaan kasvua ja työpaikkojen luomista keskipitkällä ja pitkällä aikavälillä, parantamaan unionin alueellista yhteenkuuluvuutta ja tukemaan Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilarin täytäntöönpanon jatkamista. Tukivälineen mukainen enimmäisrahoitusosuus jäsenvaltiota kohti päivitettiin 30 päivänä kesäkuuta 2022 asetuksen (EU) 2021/241 11 artiklan 2 kohdan mukaisesti.

² Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2021/241, annettu 12 päivänä helmikuuta 2021, elpymis- ja palautumistukivälineen perustamisesta (EUVL L 57, 18.2.2021, s. 17).

- (2) Komissio hyväksyi 22 päivänä marraskuuta 2022 vuotuisen selvityksen kestävästä kasvusta 2023;. tämä käynnisti vuoden 2023 talouspolitiikan koordinoinnin eurooppalaisen ohjausjakson. Eurooppa-neuvosto hyväksyi 23 päivänä maaliskuuta 2023 vuotuisen kestävä kasvun selvityksen 2023 painopisteet, jotka keskittyvät kilpailukykyisen kestävyuden neljän ulottuvuuden ympärille. Lisäksi komissio antoi 22 päivänä marraskuuta 2022 Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 1176/2011³ perusteella laadittavan varoituskonetta koskevan kertomuksen 2023, jossa se katsoi, että Bulgaria ei kuulu niihin jäsenvaltioihin, joissa saattaa olla epätasapainoja tai niiden uhka. Sen vuoksi perusteellista tarkastelua ei tarvita. Komissio antoi suosituksen euroalueen talouspolitiikkaa koskevaksi neuvoston suositukseksi sekä ehdotuksen vuoden 2023 yhteiseksi työllisyysraportiksi, jossa analysoidaan työllisyyspolitiikan suuntaviivojen ja Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilarin periaatteiden täytäntöönpanoa. Neuvosto hyväksyi suosituksen euroalueen talouspolitiikasta⁴ 16 päivänä toukokuuta 2023 ja yhteisen työllisyysraportin 13 päivänä maaliskuuta 2023.
- (3) Unionin talouksien häiriönsietokyky on osoittautunut erinomaiseksi, mutta geopoliittisen tilanteen vaikutus on edelleen negatiivinen. Samalla kun unioni pysyy vakaasti Ukrainan rinnalla, sen talous- ja sosiaalipolitiikassa keskitytään lyhyellä aikavälillä vähentämään energiasokkien negatiivista vaikutusta haavoittuvassa asemassa oleviin kotitalouksiin ja yrityksiin sekä keskipitkällä aikavälillä jatkamaan toimia vihreän ja digitaalisen siirtymän toteuttamiseksi, kestävä ja osallistavan kasvun tukemiseksi, makrotalouden vakauden turvaamiseksi ja häiriönsietokyvyn parantamiseksi. Lisäksi keskitytään vahvasti unionin kilpailukykyyn ja tuottavuuden parantamiseen.

³ Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) N:o 1176/2011, annettu 16 päivänä marraskuuta 2011, makrotalouden epätasapainon ennalta ehkäisemisestä ja korjaamisesta (EUVL L 306, 23.11.2011, s. 25).

⁴ Neuvoston suositus, annettu 16 päivänä toukokuuta 2023, euroalueen talouspolitiikasta (EUVL C 180, 23.5.2023, s. 1).

- (4) Komissio antoi 1 päivänä helmikuuta 2023 tiedonannon ”Vihreän kehityksen teollisuussuunnitelma nettonollan aikakaudelle”, jäljempänä ’Vihreän kehityksen teollisuussuunnitelma’. Vihreän kehityksen teollisuussuunnitelman tavoitteena on parantaa unionin nettonollateollisuuden kilpailukykyä ja tukea nopeaa siirtymistä ilmastoneutraaliuteen. Se täydentää käynnissä olevia Euroopan vihreän kehityksen ohjelmaan ja REPowerEU-suunnitelmaan kuuluvia toimia. Sen tavoitteena on myös luoda suotuisampi ympäristö, jotta voidaan lisätä unionin kunnianhimoisten ilmastotavoitteiden saavuttamiseksi vaadittavien nettonollateknologioiden ja -tuotteiden tuotantokapasiteettia unionissa sekä varmistaa kriittisten raaka-aineiden saatavuus muun muassa monipuolistamalla hankintoja, hyödyntämällä jäsenvaltioiden geologisia luonnonvaroja asianmukaisesti ja maksimoimalla raaka-aineiden kierrätys. Vihreän kehityksen teollisuussuunnitelma rakentuu seuraavien neljän pilarin varaan: ennakoitava ja yksinkertaistettu sääntely-ympäristö, rahoituksen saannin nopeuttaminen, osaamisen parantaminen ja avoin kauppa häiriönsietokykyisten toimitusketjujen luomiseksi. Komissio antoi lisäksi 16 päivänä maaliskuuta 2023 tiedonannon ”EU:n pitkän aikavälin kilpailukyky vuoden 2030 jälkeen”, jonka perustana on yhdeksän toisiaan vahvistavaa tekijää ja tavoite pyrkiä luomaan kasvua edistävä sääntelykehys. Tiedonannossa määritetään ensisijaisia politiikkoja, joilla pyritään aktiivisesti saamaan aikaan unionin ja sen jäsenvaltioiden pitkän aikavälin kilpailukykyä edistäviä rakenteellisia parannuksia, oikein kohdennettuja investointeja ja sääntelytoimia. Jäljempänä esitettävillä suosituksilla edesautetaan kyseisiin ensisijaisiin politiikkoihin liittyviä toimia.

- (5) Vuonna 2023 talouspolitiikan koordinoinnin eurooppalainen ohjausjakso kehittyi edelleen tukivälineen täytäntöönpanon mukaisesti. Elpymis- ja palautumissuunnitelmien täytäntöönpano kaikilta osin on edelleen olennaisen tärkeää eurooppalaisen ohjausjakson mukaisen politiikan ensisijaisten tavoitteiden saavuttamisen kannalta, koska suunnitelmat kytkeytyvät kaikkiin viime vuosina annettuihin asiaankuuluviin maakohtaisiin suosituksiin tai merkittävään osaan niistä. Vuosien 2019, 2020 ja 2022 maakohtaiset suositukset ovat yhtä lailla tärkeitä tarkistettaessa, päivitettäessä tai muutettaessa elpymis- ja palautumissuunnitelmia asetuksen (EU) 2021/241 14, 18 ja 21 artiklan mukaisesti.
- (6) Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksella (EU) 2023/435⁵, jäljempänä 'REPowerEU-asetus', joka annettiin 27 päivänä helmikuuta 2023, pyritään nopeassa tahdissa poistamaan unionin riippuvuus Venäjältä tuotavista fossiilisista polttoaineista. Tällä tavoin edistetään energiaturvallisuutta ja unionin energiahuollon monipuolistamista sekä lisätään samalla uusiutuvien energialähteiden käyttöönottoa, energian varastointikapasiteettia ja energiatehokkuutta. REPowerEU-asetuksessa jäsenvaltioille annetaan mahdollisuus lisätä kansallisiin elpymis- ja palautumissuunnitelmiinsa uusi REPowerEU-luku, jotta ne voivat rahoittaa keskeisiä uudistuksia ja investointeja, jotka auttavat saavuttamaan REPowerEU-tavoitteet. Kyseiset uudistukset ja investoinnit auttavat myös parantamaan unionin nettonollateollisuuden kilpailukykyä, kuten Vihreän kehityksen teollisuussuunnitelmassa hahmotellaan, ja niiden energiaan liittyvien maakohtaisten suositusten noudattamista, joita jäsenvaltioille on annettu vuonna 2022 ja annetaan tarvittavilta osin myös vuonna 2023. REPowerEU-asetuksessa otetaan käyttöön uusi rahoitustuen luokka, jota ei makseta takaisin; tuki asetetaan jäsenvaltioiden saataville elpymis- ja palautumissuunnitelmiin kuuluvien uusien energiaan liittyvien uudistusten ja investointien rahoittamiseksi.

⁵ Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2023/435, annettu 27 päivänä helmikuuta 2023, asetuksen (EU) 2021/241 muuttamisesta elpymis- ja palautumissuunnitelmien REPowerEU-lukujen osalta sekä asetusten (EU) N:o 1303/2013, (EU) 2021/1060 ja (EU) 2021/1755 ja direktiivin 2003/87/EY muuttamisesta (EUVL L 63, 28.2.2023, s. 1).

(7) Komissio hyväksyi 8 päivänä maaliskuuta 2023 tiedonannon, jossa annetaan finanssipoliittista ohjausta vuodeksi 2024, jäljempänä '8 päivänä maaliskuuta annettu tiedonanto'. Sillä pyritään tukemaan jäsenvaltioiden vakaus- ja lähentymisohjelmien valmistelua ja sitä kautta vahvistamaan politiikan koordinoitua. Komissio muistutti, että vakaus- ja kasvusopimuksen yleisen poikkeuslausekkeen soveltamisesta luovutaan vuoden 2023 lopussa. Vuosiksi 2023 ja 2024 komissio vaati finanssipolitiikkaa, jolla varmistetaan keskipitkän aikavälin velkakestävyys ja lisätään potentiaalista kasvua kestäväällä tavalla, ja kehotti jäsenvaltioita esittämään vuoden 2023 vakaus- ja lähentymisohjelmissaan, miten niiden finanssipoliittisilla suunnitelmilla varmistetaan, että perussopimuksessa asetettua 3 prosentin viitearvoa suhteessa bruttokansantuotteeseen (BKT) noudatetaan ja varmistetaan uskottava ja jatkuva velan vähentäminen tai velan pitäminen maltillisella tasolla keskipitkällä aikavälillä. Komissio myös kehotti jäsenvaltioita luopumaan asteittain kansallisista finanssipoliittisista toimenpiteistä, joita on otettu käyttöön kotitalouksien ja yritysten suojelemiseksi energian hintasokilta, alkaen vähiten kohdennetuista toimenpiteistä. Se totesi, että jos tukitoimenpiteitä on tarpeen jatkaa energian hintojen uusien nousupaineiden vuoksi, jäsenvaltioiden olisi kohdennettava tällaiset toimenpiteet haavoittuviin kotitalouksiin ja yrityksiin paremmin. Komissio totesi, että julkista taloutta koskevat suositukset kvantifioitaisiin ja eriytettäisiin. Lisäksi, kuten linjauksista EU:n talouden ohjausjärjestelmän uudistamiseksi 9 päivänä marraskuuta 2022 annetussa komission tiedonannossa ehdotetaan, julkista taloutta koskevat suositukset laadittaisiin nettomääräisten perusmenojen pohjalta. Komissio suositti, että kaikki jäsenvaltiot edelleen suojaavat kansallisesti rahoitetut investoinnit ja varmistavat tukivälineen ja muiden unionin varojen tuloksellisen käytön, ottaen huomioon erityisesti vihreään ja digitaaliseen siirtymään sekä selviytymiskykyyn liittyvät tavoitteet. Komissio totesi aikovansa ehdottaa neuvostolle alijäämäperusteisten liiallisia alijäämiä koskevien menettelyjen käynnistämistä keväällä 2024 vuoden 2023 toteutumatietojen perusteella ja voimassa olevia säännöksiä noudattaen.

- (8) Komissio esitti 26 päivänä huhtikuuta 2023 lainsäädäntöehdotuksia, joilla unionin talouden ohjausjärjestelmää koskevat säännöt uudistetaan kattavasti. Ehdotusten keskeisenä tavoitteena on vahvistaa julkisen velan kestävyyttä ja edistää kestävää ja osallistavaa kasvua kaikissa jäsenvaltioissa uudistusten ja investointien avulla. Komission ehdotusten tavoitteena on parantaa kansallista sitoutumista, yksinkertaistaa ohjausjärjestelmää ja lisätä keskipitkän aikavälin painotusta sekä vahvistaa ja johdonmukaistaa toteuttamisen valvontaa. Suuntaviivoista EU:n talouden ohjausjärjestelmän uudistamiseksi 14 päivänä maaliskuuta 2023 annettujen neuvoston päätelmien mukaisesti tavoitteena on, että lainsäädäntötyö saadaan päätökseen vuonna 2023.
- (9) Bulgaria toimitti 15 päivänä lokakuuta 2021 komissiolle kansallisen elpymis- ja palautumissuunnitelmansa asetuksen (EU) 2021/241 18 artiklan 1 kohdan mukaisesti. Komissio arvioi asetuksen (EU) 2021/241 19 artiklan nojalla elpymis- ja palautumissuunnitelman merkityksellisyyttä, vaikuttavuutta, tehokkuutta ja johdonmukaisuutta kyseisen asetuksen liitteessä V esitettyjä arviointia koskevia suuntaviivoja noudattaen. Neuvosto hyväksyi 4 päivänä toukokuuta 2022 täytäntöönpanopäätöksen Bulgarian elpymis- ja palautumissuunnitelmasta tehdyn arvion hyväksymisestä⁶. Rahoituserien maksamisen ehtona on, että komissio on hyväksynyt asetuksen (EU) 2021/241 24 artiklan 5 kohdan mukaisesti päätöksen, jossa todetaan, että Bulgaria on tyydyttävästi saavuttanut neuvoston täytäntöönpanopäätöksessä asetetut asiaankuuluvat välitavoitteet ja tavoitteet. Tyydyttävä saavuttaminen edellyttää, että edeltävien välitavoitteiden ja tavoitteiden saavuttaminen ei ole peruuntunut.
- (10) Bulgaria toimitti vuoden 2023 kansallisen uudistusohjelmansa ja vuoden 2023 lähentymisohjelmansa 5 päivänä toukokuuta 2023 asetuksen (EY) N:o 1466/97 8 artiklan 1 kohdan mukaisesti. Ohjelmat on arvioitu yhdessä, jotta niiden keskinäiset yhteydet on voitu ottaa huomioon. Asetuksen (EU) 2021/241 27 artiklan mukaisesti vuoden 2023 kansallisessa uudistusohjelmassa otetaan huomioon myös Bulgarian puolivuositainen raportointi edistymisestä elpymis- ja palautumissuunnitelman täytäntöönpanossa.

⁶ ST 8091/2022 INIT; ST 8091/2022 ADD 1.

- (11) Komissio julkaisi 24 päivänä toukokuuta 2023 Bulgariaa koskevan vuoden 2023 maaraportin. Siinä arvioidaan Bulgarian edistymistä neuvoston vuosina 2019–2022 hyväksymien asianomaisten maakohtaisten suositusten noudattamisessa ja selvitetään, miten Bulgaria on pannut elpymis- ja palautumissuunnitelman täytäntöön. Kyseisen analyysin perusteella maaraportissa yksilöidään puutteita sellaisten haasteiden osalta, joihin elpymis- ja palautumissuunnitelmalla ei vastata tai joihin vastataan vain osittain, sekä tuodaan esiin uusia ja kehittymässä olevia haasteita. Maaraportissa arvioidaan myös Bulgarian edistymistä Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilarin täytäntöönpanossa, työllisyyttä, osaamista ja köyhyyden vähentämistä koskevien unionin yleistavoitteiden saavuttamisessa sekä Yhdistyneiden kansakuntien kestävä kehityksen tavoitteisiin pääsemisessä.
- (12) Eurostatin vahvistamien tietojen mukaan Bulgarian julkisen talouden alijäämä, joka vuonna 2021 oli 3,9 prosenttia suhteessa BKT:hen, supistui 2,8 prosenttiin vuonna 2022, ja julkinen velka, joka vuoden 2021 lopussa oli 23,9 prosenttia suhteessa BKT:hen, väheni vuoden 2022 loppuun mennessä 22,9 prosenttiin. Komissio antoi 24 päivänä toukokuuta 2023 Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 126 artiklan 3 kohdan nojalla laaditun kertomuksen. Kyseisessä kertomuksessa käsiteltiin Bulgarian julkisen talouden tilannetta, sillä sen julkisen talouden alijäämän ennakoidaan vuonna 2023 ylittävän 3 prosentin viitearvon suhteessa BKT:hen. Kertomuksessa todettiin, että alijäämäkriteeriä ei ole noudatettu. Komissio ei ehdottanut 8 päivänä maaliskuuta 2023 antamansa tiedonannon mukaisesti uusien liiallisen alijäämän menettelyjen aloittamista keväällä 2023. Tämän jälkeen komissio totesi aikovansa ehdottaa neuvostolle alijäämäperusteisten liiallisia alijäämiä koskevien menettelyjen käynnistämistä keväällä 2024 vuoden 2023 toteutumatietojen perusteella. Bulgarian olisi otettava tämä huomioon valmistellessaan ja toteuttaessaan vuoden 2023 talousarviotaan ja laatiessaan vuoden 2024 talousarviotaan.

- (13) Julkisen talouden rahoitusasemaan ovat vaikuttaneet finanssipoliittiset toimenpiteet, joita on toteutettu energian hinnannousun taloudellisten ja sosiaalisten vaikutusten lieventämiseksi. Vuonna 2022 tällaisia finanssipolitiikan verokertymää vähentäviä toimenpiteitä olivat muun muassa lämmityksen ja kaasun alennetut arvonlisäverokannat sekä sähkön ja maa- ja nestekaasun valmisteveron alentaminen; tällaisiin finanssipolitiikan menoja lisääviin toimenpiteisiin kuuluivat muun muassa sähkön kulutukseen suunnatut tuet muille kuin kotitalousasiakkaille ja sähkönjakeluverkonhaltijoille, maakaasun kulutukseen suunnatut tuet kotitalouksille sekä kaukolämpöyhtiöille suunnatut tuet. Kyseisten toimenpiteiden kustannukset kompensoitiin osittain energiantuottajien ja -toimittajien satunnaisista voitoista perittäville uusilla veroilla eli energia-alan valtionyritysten väliaikaisella maksulla. Komissio arvioi, että kyseisistä toimenpiteistä julkiselle taloudelle vuonna 2022 aiheutuneet nettokustannukset olivat 1,5 prosenttia suhteessa BKT:hen. Julkisen talouden rahoitusasemaan ovat vaikuttaneet myös Ukrainasta siirtymään joutuneiden henkilöiden tilapäisen suojelun tarjoamisen talousarviokustannukset, joiden arvioidaan olleen 0,1 prosenttia suhteessa BKT:hen vuonna 2022. Samaan aikaan covid-19-kriisiin liittyvien väliaikaisten hätätoimenpiteiden arvioidut kustannukset laskivat 1,0 prosenttiin suhteessa BKT:hen vuonna 2022, kun ne vuonna 2021 olivat 3,7 prosenttia.
- (14) Neuvosto suositti⁷ 18 päivänä kesäkuuta 2021, että Bulgaria varmistaa, että finanssipolitiikan viritys on vuonna 2022 edelleen kasvua tukeva, tukivälineen tarjoama sysäys mukaan lukien, ja jatkaa kansallisesti rahoitettavia investointeja. Lisäksi neuvosto suositti, että Bulgaria pitää kansallisesti rahoitettavien juoksevien menojen kasvun hallinnassa.

⁷ Neuvoston suositus, annettu 18 päivänä kesäkuuta 2021, jolla annetaan neuvoston lausunto Bulgarian vuoden 2021 lähentymisohjelmasta (EUVL C 304, 29.7.2021, s. 6).

(15) Komission arvioiden mukaan finanssipolitiikan viritys⁸ oli vuonna 2022 neuvoston suosituksen mukaisesti kasvua tukeva eli 1,2 prosenttia suhteessa BKT:hen. Neuvoston suosituksen mukaisesti Bulgaria jatkoi elpymisen tukemista tukivälineestä ja muista unionin varoista rahoitettavilla investoinneilla. Tukivälineen avustuksilla ja muilla unionin varoilla rahoitettavat menot olivat 0,8 prosenttia suhteessa BKT:hen vuonna 2022 (0,9 % suhteessa BKT:hen vuonna 2021). Kansallisesti rahoitettavilla investoinneilla oli finanssipolitiikan viritykseen elvyttävä vaikutus, joka oli 0,5 prosenttiyksikköä⁹. Sen vuoksi Bulgaria on neuvoston suosituksen mukaisesti jatkanut kansallisesti rahoitettavia investointeja. Kansallisesti rahoitettavien juoksevien perusmenojen kasvulla (ilman uusia tulopuolen toimenpiteitä) oli finanssipolitiikan viritykseen elvyttävä, 0,8 prosenttiyksikön vaikutus. Tässä elvyttävässä vaikutuksessa olivat mukana energian hintojen nousun taloudellisten ja sosiaalisten vaikutusten lieventämiseksi toteutettujen finanssipoliittisten toimenpiteiden lisävaikutus (lisännettökustannukset julkiselle taloudelle 0,9 % suhteessa BKT:hen) sekä kustannukset, jotka johtuvat tilapäisen suojelun tarjoamisesta Ukrainasta siirtymään joutuneille henkilöille (0,1 % suhteessa BKT:hen). Sen vuoksi Bulgaria on pitänyt kansallisesti rahoitettavien juoksevien menojen kasvun riittävästi kurissa.

⁸ Finanssipolitiikan viritystä mitataan perusmenojen (ilman päätösperäisiä tulopuolen toimenpiteitä) muutoksena suhteessa keskipitkän aikavälin potentiaaliseen kasvuun. Perusmenoista on jätetty pois covid-19-kriisiin liittyvät väliaikaiset hätätoimenpiteet, mutta niihin on otettu mukaan tukivälineen tuella, jota ei makseta takaisin (avustukset), ja muilla unionin varoilla rahoitettavat menot. Lisätietoja on julkisen talouden tilastotaulukoiden laatikossa 1.

⁹ Muilla kansallisesti rahoitetuilla pääomamenoilla ennakoidaan olevan neutraali vaikutus, joka on nolla prosenttiyksikköä suhteessa BKT:hen.

- (16) Vuoden 2023 lähentymisohjelmaan sisältyvien julkisen talouden kehitysarvioiden perustana oleva makrotalouden skenaario on suotuisampi kuin komission kevään 2023 talousennuste vuoden 2023 ja sen jälkeisen ajan osalta. Hallitus ennustaa reaalisen BKT:n kasvavan 1,8 prosentin vuonna 2023 ja 3,3 prosenttia vuonna 2024. Komission kevään 2023 talousennusteessa puolestaan ennakoidaan heikompaa reaalisen BKT:n kasvua, eli 1,5 prosenttia vuonna 2023 ja 2,4 prosenttia vuonna 2024. Tämä johtuu pääasiassa siitä, että komission kevään 2023 ennusteessa varastojen kehitystä koskeva oletus on negatiivisempi, vaikka siinä toisaalta myös ennakoidaan viennin ja tuonnin kasvavan enemmän vuonna 2023. Vuoden 2024 osalta komission kevään 2023 ennusteen heikompä reaalisen BKT:n kasvu johtuu pääasiassa yksityisen kulutuksen, investointien ja viennin osuuksien suurista negatiivisista eroista.
- (17) Vuoden 2023 lähentymisohjelman mukaan julkisen talouden alijäämä kasvaa 6,1 prosenttiin suhteessa BKT:hen vuonna 2023. Vuoden 2023 lähentymisohjelman mukaan alijäämän kasvu vuonna 2023 johtuu pääasiassa eläkkeiden ja palkkojen korottamiseksi hyväksytyistä toimenpiteistä, eläkkeiden indeksoinnin vaikutuksesta inflaatioon ja keskipalkkaan, suuremmista sosiaali-, terveys- ja koulutuspoliittisista menoista sekä julkisiin investointeihin liittyvistä suuremmista kansallisista menoista. Ohjelmaan ei sisälly muita politiikkamuutoksia tai vakauttamistoimenpiteitä, sillä vuoden 2023 talousarviota, joka saattaa sisältää tällaisia finanssipoliittisia toimenpiteitä, ei ollut hyväksytty lähentymisohjelman toimittamisajankohtaan mennessä. Vuoden 2023 lähentymisohjelman mukaan julkisen talouden velka, joka oli vuoden 2022 lopussa 22,9 prosenttia suhteessa BKT:hen, kasvaa vuoden 2023 loppuun mennessä 26,6 prosenttiin. Komission kevään 2023 talousennusteen mukaan julkisen talouden alijäämä on 4,8 prosenttia suhteessa BKT:hen vuonna 2023. Tämä on pienempi kuin vuoden 2023 lähentymisohjelmassa ennakoitu alijäämä, mikä johtuu pääasiassa siitä, että julkisten investointien odotetaan jäävän pienemmiksi ja että sekä verotulot että unionilta saatava rahoitus kasvavat. Julkisen talouden velka suhteessa BKT:hen vuoden 2023 lopussa on komission kevään 2023 talousennusteessa pienempi, 25 prosenttia. Ero johtuu pienemmästä alijäämäennusteesta sekä tukivälineen täytäntöönpanoa ja välineestä suoritettavia maksuja koskevista erilaisista olettamuksista.

- (18) Finanssipoliittisten toimenpiteiden, joita on toteutettu energian hinnannousun taloudellisten ja sosiaalisten vaikutusten lieventämiseksi, odotetaan edelleen vaikuttavan julkisen talouden rahoitusasemaan vuonna 2023. Ne koostuvat toimenpiteistä, joita on jatkettu vuodesta 2022, erityisesti tuet muille kuin kotitalousasiakkaille. Kyseisten toimenpiteiden kustannukset kompensoidaan edelleen osittain energiatoimittajien satunnaisista voitoista perittävillä veroilla eli neuvoston asetuksen (EU) 2022/1854¹⁰ mukaisella solidaarisuusmaksulla. Kun kyseiset tulot otetaan huomioon, tukitoimenpiteiden nettokustannukset julkiselle taloudelle vuonna 2023 ovat komission kevään 2023 talousennusteen mukaan 0,8 prosenttia suhteessa BKT:hen¹¹. Vuoden 2023 toimenpiteet eivät vaikuta energian hintojen noususta eniten kärsiviin kotitalouksiin tai yrityksiin kohdennetuilta eikä niillä täysin säilytetä energian kysynnän vähentämiseen ja energiatehokkuuden lisäämiseen kannustavaa hintasignaalia. Lisäksi odotetaan, että vuoden 2023 julkisen talouden rahoitusasema hyötyy siitä, että covid-19-kriisiin liittyvistä väliaikaisista hätätoimenpiteistä luovutaan asteittain (1,0 % suhteessa BKT:hen).
- (19) Neuvosto suositti¹² 12 päivänä heinäkuuta 2022 antamassaan suosituksessa, että Bulgaria toteuttaisi toimia, joilla varmistetaan vuonna 2023, että kansallisesti rahoitettavien juoksevien perusmenojen kasvu on linjassa kaiken kaikkiaan neutraalin finanssipolitiikan virityksen¹³ kanssa, kun otetaan huomioon jatkettu väliaikainen ja kohdennettu tuki energian hintojen noususta eniten kärsiville kotitalouksille ja yrityksille sekä Ukrainasta pakeneville ihmisille. Bulgarian olisi samalla oltava valmiina mukauttamaan juoksevia menoja tilanteen muuttuessa. Bulgarialle suositettiin myös, että se lisäisi julkisia investointeja vihreään ja digitaaliseen siirtymään sekä energiaturvallisuuden ottaen huomioon REPowerEU-aloite, muun muassa tukivälineen ja muiden unionin varojen avulla.

¹⁰ Neuvoston asetus (EU) 2022/1854, annettu 6 päivänä lokakuuta 2022, korkeisiin energianhintoihin liittyvistä hätätoimenpiteistä (EUVL L 261 I, 7.10.2022, s. 1).

¹¹ Luku kuvaa toimenpiteiden vuotuisia talousarviokustannuksia, mukaan lukien juoksevat tulot ja menot sekä mahdolliset pääomamenoja koskevat toimenpiteet.

¹² Neuvoston suositus, annettu 12 päivänä heinäkuuta 2022, Bulgarian vuoden 2022 kansallisesta uudistusohjelmasta sekä samassa yhteydessä annettu Bulgarian vuoden 2022 lähentymisohjelmaa koskeva neuvoston lausunto (EUVL C 334, 1.9.2022, s. 11).

¹³ Bulgarian potentiaalisen tuotannon kasvu, jota käytetään finanssipolitiikan virityksen mittaamiseen, keskipitkällä aikavälillä (kymmenen vuoden keskiarvo) on komission kevään 2023 talousennusteen perusteella nimellisin luvuin arviolta 12,9 prosenttia.

- (20) Vuonna 2023 finanssipolitiikan viritys on komission kevään 2023 talousennusteen mukaan elvyttävä (-3,1 % suhteessa BKT:hen) tilanteessa, jossa inflaatio on korkea. Vuonna 2022 finanssipolitiikan viritys oli elvyttävä (-1,2 % suhteessa BKT:hen). Kansallisesti rahoitettujen juoksevien perusmenojen kasvulla (ilman päätösperäisiä tulopuolen toimenpiteitä) ennakoidaan olevan finanssipolitiikan viritykseen vuonna 2023 elvyttävä vaikutus, joka on 1,9 prosenttiyksikköä suhteessa BKT:hen. Kansallisesti rahoitettujen juoksevien nettoperusmenojen elvyttävä vaikutus ei ole seurausta kohdennetusta tuesta energian hintojen noususta eniten kärsiville kotitalouksille ja yrityksille sekä Ukrainasta pakeneville ihmisille. Yhteenvedona voidaan todeta, että kansallisesti rahoitettujen juoksevien perusmenojen ennakoitu kasvu ei ole 12 päivänä heinäkuuta 2022 annetun neuvoston suosituksen mukainen. Bulgarian ennakoidaan rahoittavan lisäinvestointeja tukivälineestä ja muista unionin varoista ja jatkavan kansallisesti rahoitettavia investointeja. Tukivälineen avustuksilla ja muilla unionin varoilla rahoitettavien menojen ennakoidaan olevan 1,9 prosenttia suhteessa BKT:hen vuonna 2023, ja kansallisesti rahoitettavilla investoinneilla ennakoidaan olevan finanssipolitiikan viritykseen elvyttävä vaikutus, joka on 0,1 prosenttiyksikköä¹⁴.
- (21) Vuonna 2024 julkisen talouden alijäämän odotetaan pienenenevän vuoden 2023 lähentymisohjelman mukaan 4,7 prosenttiin suhteessa BKT:hen. Supistuminen vuonna 2024 johtuu pääasiassa unionilta saatavien tulojen kasvusta ja energiatukitoimenpiteiden asteittaisesta lopettamisesta. Vuoden 2023 lähentymisohjelman mukaan julkisen talouden velan odotetaan kasvavan vuoden 2024 loppuun mennessä 30,7 prosenttiin suhteessa BKT:hen. Komission kevään 2023 talousennusteen mukaan julkisen talouden alijäämä suhteessa BKT:hen on ennusteen koontipäivänä tiedossa olevien politiikkatoimien perusteella 4,8 prosenttia vuonna 2024. Tämä vastaa pitkälti vuoden 2023 lähentymisohjelmassa ennakoitua alijäämää. Julkisen talouden velka suhteessa BKT:hen vuoden 2024 lopussa on komission kevään 2023 talousennusteessa pienempi, 28,1 prosenttia.

¹⁴ Muilla kansallisesti rahoitetuilla pääomamenoilla ennakoidaan olevan kiristävä vaikutus, joka on 0,1 prosenttiyksikköä suhteessa BKT:hen.

- (22) Vuoden 2023 lähentymisohjelman mukaan useimmista energiaturkitoimenpiteistä luovutaan asteittain vuoteen 2024 mennessä. Komissio olettaa tällä hetkellä energiaturkitoimenpiteiden nettokustannusten olevan 0,1 prosenttia suhteessa BKT:hen vuonna 2024, kun ne vuonna 2023 ovat 0,8 prosenttia suhteessa BKT:hen. Nämä arviot perustuvat oletukseen, jonka mukaan energian hinnat eivät nouse uudelleen. Energiaturkitoimenpiteet, joiden on tällä hetkellä suunniteltu olevan edelleen käytössä vuonna 2024, eivät vaikuta haavoittuvassa asemassa oleviin kotitalouksiin tai yrityksiin kohdennetuilta. Niillä ei täysin säilytetä energian kysynnän vähentämiseen ja energiatehokkuuden lisäämiseen kannustavaa hintasignaalia.
- (23) Asetuksessa (EY) N:o 1466/97 kehoitetaan parantamaan rakenteellista rahoitusasemaa vuosittain keskipitkän aikavälin julkisen talouden tavoitteen saavuttamiseksi käyttäen viitearvona 0,5:tä prosenttia suhteessa BKT:hen¹⁵. Ottaen huomioon julkisen talouden kestävyteen liittyvät näkökohdat ja tarpeen supistaa alijäämää alle perussopimuksessa asetetun 3 prosentin viitearvon suhteessa BKT:hen komissio katsoo, että rakenteellista rahoitusasemaa olisi asianmukaista parantaa vähintään 0,5 prosenttia suhteessa BKT:hen. Jotta tällainen parannus voidaan varmistaa, kansallisesti rahoitettujen nettomääräisten perusmenojen kasvu¹⁶ ei komission menetelmän mukaisesti saisi vuonna 2024 olla enempää kuin 4,6 prosenttia, kuten nyt suositellaan. Samaan aikaan olisi asteittain luovuttava jäljellä olevista energiaturkitoimenpiteistä (komission tämänhetkisen arvion mukaan 0,8 % suhteessa BKT:hen vuonna 2023), jos energiamarkkinoiden kehitys sen sallii, ja aloitettava vähiten kohdennetuista toimenpiteistä, ja saatavat säästöt olisi käytettävä julkisen talouden alijäämän supistamiseen. Komission arvioiden mukaan tuloksena oleva nettomääräisten perusmenojen kasvu alittaisi vuodelle 2024 suositellun enimmäiskasvuvauhdin. Sitä paitsi kansallisesti rahoitettujen nettomääräisten juoksevien perusmenojen kasvu vuonna 2023 ei komission kevään 2023 talousennusteen mukaan ole 12 päivänä heinäkuuta 2022 annetun neuvoston suosituksen mukainen. Jos ennuste toteutuu, nettomääräisten perusmenojen kasvua olisi asianmukaista hidastaa vuonna 2024.

¹⁵ Asetuksen (EY) N:o 1466/97 5 artiklassa edellytetään myös yli 0,5 prosentin sopeutusta suhteessa BKT:hen niiden jäsenvaltioiden osalta, joiden julkinen velka on yli 60 prosenttia suhteessa BKT:hen tai joiden velanhoitokykyyn kohdistuu huomattavampia riskejä.

¹⁶ Nettomääräiset perusmenot määritellään kansallisesti rahoitetuiksi menoiksi ilman päätösperäisiä tulopuolen toimenpiteitä, korkomenoja ja suhdanteesta johtuvia työttömyysmenoja.

- (24) Olettaen, että politiikka säilyy muuttumattomana, kansallisesti rahoitetut nettomääräiset perusmenot kasvavat komission kevään 2023 talousennusteen mukaan 5,4 prosenttia vuonna 2024. Tämä ylittää suositellun kasvuvauhdin. Komission kevään 2023 ennusteessa ennakoitu mukautus on pienempi kuin energiatukitoimenpiteiden asteittaisesta lopettamisesta saatavat säästöt, mikä johtuu pääasiassa eläkkeiden korotusten ja joidenkin julkisen sektorin palkkojen suunniteltujen korotusten vuotuisesta vaikutuksesta, joka enemmän kuin kompensoi energiatukitoimenpiteiden asteittaisen lopettamisen myönteisen vaikutuksen.
- (25) Vuoden 2023 lähentymisohjelman mukaan julkisten investointien ennakoitaan kasvavan vuosien 2023 ja 2024 välisenä aikana 4 prosentista suhteessa BKT:hen 4,6 prosenttiin suhteessa BKT:hen. Investoinnit kasvavat, koska sekä kansallisesti rahoitettuja investointeja että investointeja, joita unioni rahoittaa tukivälineen kautta, lisätään.
- (26) Vuoden 2023 lähentymisohjelmassa esitetään julkisen talouden keskipitkän aikavälin kehitysura vuoteen 2026 saakka. Vuoden 2023 lähentymisohjelman mukaan julkisen talouden alijäämän odotetaan kasvavan 4,9 prosenttiin suhteessa BKT:hen vuonna 2025 ja 5 prosenttiin vuoteen 2026 mennessä. Julkisen talouden alijäämän ei sen vuoksi ennakoita palaavan alle 3 prosenttiin suhteessa BKT:hen ohjelmakauden aikana. Vuoden 2023 lähentymisohjelman mukaan julkisen talouden velka kasvaa siten, että se on vuoden 2024 lopussa 30,7 prosenttia ja vuoden 2026 loppuun mennessä 37,1 prosenttia suhteessa BKT:hen.

(27) Elpymis- ja palautumissuunnitelma sisältää asetuksen (EU) 2021/241 19 artiklan 3 kohdan b alakohdan ja kyseisen asetuksen liitteessä V olevan kriteerin 2.2 mukaisesti laajan joukon toisiaan vahvistavia uudistuksia ja investointeja, jotka on määrä toteuttaa vuoteen 2026 mennessä. Bulgarian elpymis- ja palautumissuunnitelman täytäntöönpano on käynnissä, mutta viivästysten riski kasvaa jatkuvasti. Bulgaria toimitti yhden maksupyynnön, joka vastaa 22:ta suunnitelman välitavoitetta ja tavoitetta ja jonka perusteella maksettiin yhteensä 1,37 miljardia euroa. Hallinnon suuri epävakaus on viivästyttänyt keskeisiä lainsäädäntöuudistuksia, jotka koskevat muun muassa julkisia hankintoja, korruption torjuntaa ja valtakunnansyyttäjän vastuuvollisuutta. Poliittisen vakauden ja hallinnollisten valmiuksien puute on myös johtanut siihen, että useiden tärkeiden energia- ja liikenneinvestointien toteuttaminen on hidastunut ja suunnitelman keskeiset näkökohdat, erityisesti energia-alan hiilestä irtautuminen, on kyseenalaistettu. Toista maksupyynnöä on lykätty, ja se on nyt tarkoitus toimittaa syyskuussa 2023. On kuitenkin olemassa merkittävä riski, että useita keskeisiin uudistuksiin liittyviä välitavoitteita ja tavoitteita ei saavuteta toimittamisajankohtaan mennessä. Suunnitelman lisäystä ja REPowerEU-lukua koskeva työ on käynnissä. Aikataulu työn saattamiseksi päätökseen on edelleen epäselvä poliittisen tilanteen vuoksi. Uuden REPowerEU-luvun nopea sisällyttäminen elpymis- ja palautumissuunnitelmaan antaa mahdollisuuden rahoittaa lisäuudistuksia ja -investointeja, jotka tukevat Bulgarian strategisia tavoitteita energian ja vihreän siirtymän alalla. Paikallis- ja alueviranomaisten, työmarkkinaosapuolten ja muiden asiaankuuluvien sidosryhmien järjestelmällinen ja tosiasiallinen osallistuminen on edelleen tärkeää, jotta elpymis- ja palautumissuunnitelman ja sitä laajemman muun talous- ja työllisyyspolitiikan täytäntöönpano onnistuu ja jotta voidaan varmistaa laaja sitoutuminen politiikan yleiseen linjaan.

- (28) Komissio hyväksyi kaikki Bulgarian koheesiopolitiikan ohjelma-asiakirjat vuonna 2022 lukuun ottamatta oikeudenmukaisen siirtymän rahastoa koskevaa painopistettä ja alueellisia oikeudenmukaista siirtymää koskevia suunnitelmia, jotka ovat ratkaisevan tärkeitä kivihiiialueiden siirtymän vaikutusten lieventämiseksi. Koheesiopolitiikan ohjelmien hyväksyminen ja niiden nopea täytäntöönpano, joka täydentää elpymis- ja palautumissuunnitelmaa, REPowerEU-luku mukaan lukien, ja luo sen kanssa synergiaa, on keskeinen tekijä vihreän ja digitaalisen siirtymän aikaansaamisen, taloudellisen ja sosiaalisen häiriönsietokyvyn parantamisen sekä Bulgarian alueiden tasapainoisen kehittymisen kannalta.
- (29) Niiden taloudellisten ja sosiaalisten haasteiden lisäksi, joihin vastataan elpymis- ja palautumissuunnitelmalla ja koheesiopolitiikan ohjelmilla, Bulgarialla on useita lisähaasteita, jotka liittyvät talouden ja energiantuotannon irtautumiseen hiilestä.
- (30) Bulgarian talous on edelleen unionin hiili-intensiivisin, ja sen kasvihuonekaasuintensiteetti on yli nelinkertainen unionin keskiarvoon verrattuna. Fossiilisten polttoaineiden osuus Bulgarian energiapaletissa oli 63 prosenttia vuonna 2021. Hiilen osuus oli 26 prosenttia, ydinvoiman osuus 22 prosenttia ja uusiutuvien energialähteiden osuus 15 prosenttia (alle unionin keskiarvon, joka on 18 %). Bulgarian elpymis- ja palautumissuunnitelmaan sisältyy talouden ja erityisesti energia-alan hiilestä irtautumista koskevan strategisen kehyksen uudistaminen. Tähän sisältyvät energiasiirtymäkomission laatimat skenaariot ja suositukset, minkä jälkeen kansalliskokous hyväksyy etenemissuunnitelman kohti ilmastoneutraaliutta siten, että kivihiilestä/ligniitistä luovutaan asteittain viimeistään vuoteen 2038 mennessä. Vaikka energiasiirtymäkomissio perustettiin vuonna 2022, sen suositusraportti on viivästynyt. Lisäksi kansalliskokous hyväksyi tammikuussa 2023 päätöslauselman, jossa hallitus velvoitetaan neuvottelemaan uudelleen Bulgarian hiilestä irtautumista koskevat elpymis- ja palautumissuunnitelmansa sitoumukset, mukaan lukien investointi sähkön varastointiin.

(31) Bulgaria on osoittanut, että kaasun toimitusvarmuus on korkealla tasolla haastavissa olosuhteissa, erityisesti kun sen kaasutoimitukset Venäjältä katkaistiin pian Ukrainaan kohdistuneen hyökkäyksen alkamisen jälkeen. Se pystyi varmistamaan lyhytaikaiset sopimukset nesteytetyn maakaasun (LNG) toimituksista Kreikan kautta. Kreikan ja Bulgarian välinen kaasuyhdysjohto (IGB) otettiin käyttöön lokakuussa 2022. Tämä mahdollisti sen, että Bulgaria pystyi saamaan Azerbaidžanista sopimuksen mukaiset toimitukset täysimittaisesti (miljardi kuutiometriä vuodessa, mikä kattaa noin 30 % kotimaan kulutuksesta). Kaasun osuus energiapaletista oli 14 prosenttia eli vähemmän kuin unionin keskiarvo (23 %). Teollisuus on edelleen suurin kaasun kuluttaja, ja sen osuus on 42 prosenttia (mukaan lukien muu kuin energiakäyttö). Suurissa kaupungeissa, kuten Sofiassa ja Plovdivissa, kaukolämpöjärjestelmät toimivat maakaasulla, ja niiden osuus Bulgarian maakaasun kokonaiskulutuksesta on noin kolmannes. Maakaasun kulutus vähentyi Bulgariassa 22 prosenttia elokuun 2022 ja maaliskuun 2023 välisenä aikana, kun sitä verrataan keskimääräiseen kaasunkulutukseen samalla ajanjaksolla edeltävien viiden vuoden aikana. Tämä ylittää neuvoston asetuksessa (EU) 2022/1369¹⁷ säädetyn 15 prosentin vähennystavoitteen. Bulgariaa kannustetaan jatkamaan kaasun kysynnän tilapäiseen vähentämiseen tähtäviä toimia 31 päivään maaliskuuta 2024 saakka neuvoston asetuksen (EU) 2023/706¹⁸ mukaisesti.

¹⁷ Neuvoston asetus (EU) 2022/1369, annettu 5 päivänä elokuuta 2022, koordinoituista kaasun kysynnän vähentämistoimenpiteistä (EUVL L 206, 8.8.2022, s. 1).

¹⁸ Neuvoston asetus (EU) 2023/706, annettu 30 päivänä maaliskuuta 2023, asetuksen (EU) 2022/1369 muuttamisesta kaasun kysynnän vähentämistoimenpiteille vahvistetun kysynnän vähentämiskauden pidentämiseksi ja niiden täytäntöönpanoa koskevan raportoinnin ja seurannan tehostamiseksi (EUVL L 93, 31.3.2023, s. 1).

- (32) Uusiutuvien energialähteiden osalta Bulgaria ei ole vielä poistanut esteitä, jotka haittaavat uusiutuvan energian laitosten asentamista ja liittämistä verkkoon, mikä on osa sen elpymis- ja palautumissuunnitelman mukaista sitoumusta. Tammikuussa 2023 komissio nosti Bulgariaa vastaan kanteen EU:n tuomioistuimessa Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 260 artiklan 3 kohdan nojalla, sillä Bulgaria ei ollut saattanut Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviä (EU) 2018/2001¹⁹ osaksi kansallista lainsäädäntöään. Huomion kiinnittäminen painokkaammin energian varastointiin auttaisi nopeuttamaan laajamittaisten uusiutuvien energialähteiden käyttöönottoa Bulgariassa. Lisäksi verkonhallinnan parantaminen sen joustavoittamiseksi voisi helpottaa uusien uusiutuvan energian laitosten integroimista. Samaan aikaan Bulgarian olisi jatkettava naapurimaiden kanssa sellaisten energiayhdysjohtojen kehittämistä, joilla on riittävä kapasiteetti. Investoinnit fossiilisten polttoaineiden infrastruktuuriin on rajoitettava ehdottoman välttämättömään, ja ne on suunniteltava siten, että niissä otetaan huomioon tulevaisuuden vaatimukset. Näin vältetään lukkiutuminen teknologioihin, jotka eivät ole yhdenmukaisia ilmastotavoitteiden kanssa tai jotka lisäävät energiasiirtymän kustannuksia.
- (33) Bulgarian elpymis- ja palautumissuunnitelmaan sisältyy yli miljardi euroa investointeja, joilla pyritään parantamaan sekä julkisten että yksityisten rakennusten energiatehokkuutta, mukaan lukien käynnissä olevat ehdotuspyynnöt hankkeiden toteuttamiseksi paikan päällä. Kansallisen vähähiilistämisrahaston perustaminen, jonka odotetaan toteutuvan vuonna 2023, on ratkaisevan tärkeää, jotta Bulgaria voi toteuttaa pitkän aikavälin strategiansa rakennuskannan kunnostamiseksi ja houkuttaa lisää yksityisiä investointeja mukauttamalla lähestymistapaansa kunnostusohjelmiin. Lisätoimia tarvitaan, jotta energiaköyhyyteen voidaan puuttua rakenteellisesti etenkin erityisten järjestelmien sekä teknisen ja hallinnollisen avun kautta haavoittuvassa asemassa olevien ryhmien tarpeiden huomioon ottamiseksi. Jotta Bulgaria olisi linjassa 55-valmiustavoitteiden kanssa, tarvitaan kunnianhimoisempaa otetta kasvihuonekaasupäästöjen vähentämiseksi sekä uusiutuvia energialähteitä ja energiatehokkuutta koskevien tavoitteiden lisäämiseksi.

¹⁹ Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi (EU) 2018/2001, annettu 11 päivänä joulukuuta 2018, uusiutuvista lähteistä peräisin olevan energian käytön edistämisestä (EUVL L 328, 21.12.2018, s. 82).

- (34) Vuosien 2005 ja 2021 välillä kotimaan liikenteen kasvihuonekaasupäästöt ilmailua lukuun ottamatta kasvoivat Bulgariassa 19,5 prosenttia, kun taas unionissa ne vähenivät keskimäärin 7,5 prosenttia. Noin neljännes maan kasvihuonekaasupäästöistä on peräisin tältä sektorilta. Nollapäästöisten henkilöautojen käyttöönotto on vähäistä Bulgariassa, ja julkisia sähköautojen latauspisteitä on harvassa. Euroopan laajuisen liikenneverkon Bulgarian osuuden kehittäminen on viivästynyt erityisesti rautatieinfrastruktuurin osalta, mikä rajoittaa multimodaalisuutta ja mahdollisuuksia parantaa liikenteen tehokkuutta ja kestävyyttä. Ilmansaasteet ovat merkittävä terveysriski Bulgarian väestölle,
- (35) Vihreän siirtymän kannalta keskeisten alojen ja ammattien työvoimapula ja osaamisvaje, muun muassa valmistusteollisuudessa sekä nettonollateknologioiden käyttöönotossa ja ylläpidossa, aiheuttavat pullonkauloja nettonollatalouteen siirtymisessä. Korkealaatuiset koulutusjärjestelmät, jotka vastaavat työmarkkinoiden muuttuviin tarpeisiin, sekä kohdennetut täydennys- ja uudelleen koulutustoimenpiteet ovat avainasemassa osaamisvajeen vähentämisessä ja työmarkkinoille pääsyn ja työvoiman uudelleenkohdentamisen edistämisessä. Hyödynnettävissä olevan työvoiman saamiseksi käyttöön näiden toimenpiteiden on oltava erityisesti sellaisten henkilöiden, alojen ja alueiden ulottuvilla, joihin vihreä siirtymä vaikuttaa eniten. Bulgariassa raportoitiin vuonna 2022 työvoimapulasta useissa ammateissa, joissa tarvitaan vihreän siirtymän edellyttämää erityisosaamista tai -asiantuntemusta²⁰. Euroopan sosiaalirahasto plussasta on osoitettu 152 miljoonaa euroa vihreän osaamisen ja vihreiden työpaikkojen edistämiseen tähtääviin toimenpiteisiin vuosiksi 2021–2027. Lisäksi oikeudenmukaisen siirtymän rahasto tarjoaa mahdollisuuden käsitellä vihreän siirtymän sosiaalista ulottuvuutta maan kolmella tukikelpoisella alueella.
- (36) Neuvosto on tutkinut vuoden 2023 lähentymisohjelman komission tekemän arvioinnin perusteella, ja sen lausunto²¹ ilmenee suosituksista 1, 2 ja 3,

²⁰ Labour shortages report 2022, Euroopan työviranomaisen.

²¹ Asetuksen (EY) N:o 1466/97 9 artiklan 2 kohdan mukaisesti.

SUOSITTAA, että Bulgaria toteuttaa vuosina 2023 ja 2024 toimia, joilla se

1. purkaa voimassa olevat hätätilanteen energiatukitoimenpiteet ja käyttää saatavat säästöt julkisen talouden alijäämän supistamiseen mahdollisimman pian vuosina 2023 ja 2024; jos uusi energian hinnan nousu edellyttää uusia tai jatkettuja tukitoimenpiteitä, varmistaa, että tällaiset tukitoimenpiteet kohdennetaan haavoittuvassa asemassa olevien kotitalouksien ja yritysten suojelemiseen, että julkisella taloudella on toimenpiteisiin varaa ja että kannustimet energiansäästöön säilyvät;

varmistaa finanssipolitiikan maltillisuuden erityisesti rajoittamalla kansallisesti rahoitettujen nettomääräisten perusmenojen nimelliskasvun vuonna 2024 enintään 4,6 prosenttiin²²;

jatkaa kansallisesti rahoitettuja julkisia investointeja ja varmistaa tukivälineen avustusten ja muiden unionin varojen tuloksellisen käytön erityisesti vihreän ja digitaalisen siirtymän edistämiseksi;

noudattaa vuoden 2024 jälkeen edelleen asteittaiseen ja kestäväan vakauttamiseen tähtävää julkisen talouden keskipitkän aikavälin strategiaa yhdistettynä investointeihin ja uudistuksiin, joilla edistetään voimakkaampaa kestävä kasvua, jotta saavutetaan maltillinen julkisen talouden keskipitkän aikavälin rahoitusasema;
2. varmistaa tehokkaan hallintorakenteen ja vahvistaa hallinnollisia valmiuksia, jotta elpymis- ja palautumissuunnitelma voidaan panna nopeasti ja vakaasti täytäntöön; viimeistelee pikaisesti REPowerEU-luvun, jotta sen täytäntöönpano voidaan aloittaa nopeasti; jatkaa koheesipolitiikan ohjelmien nopeaa täytäntöönpanoa, joka täydentää elpymis- ja palautumissuunnitelmaa ja luo sen kanssa synergiaa;

²² Tämän arvioidaan vastaavan rakenteellisessa rahoitusasemassa vähintään 0,5 prosentin vuotuista parannusta suhteessa BKT:hen vuonna 2024, kuten johdanto-osan 23 kappaleessa todetaan.

3. vähentää riippuvuutta fossiilisista polttoaineista ja vauhdittaa energiakäännettä nopeuttamalla uusiutuvien energialähteiden käyttöönottoa varmistaen samalla varastointikapasiteetin energiajärjestelmän joustavuuden lisäämiseksi; vahvistaa sähköverkkoinfrastruktuuria ja parantaa sen hallinnointia virtaviivaistamalla liittämismenettelyjä ja ottamalla käyttöön älykkäitä verkkoelementtejä; jatkaa toimia verkkojen yhteenkytkentöjen lisäämiseksi naapurimaiden kanssa; nopeuttaa rakennusten kunnostamista energiatehokkuuden edistämiseksi ja energiaköyhyyden torjumiseksi; edistää tulevaisuuden vaatimukset huomioon ottavia uusia ratkaisuja kaukolämmön ja kestäväen kaupunkiliikenteen alalla ja nopeuttaa rautatieinfrastruktuurin kehittämistä; lisää panostusta politiikkatoimiin, joiden tarkoituksena on vihreän siirtymän edellyttämien taitojen ja osaamisen tuottaminen ja hankkiminen.

Tehty Brysselissä

Neuvoston puolesta

Puheenjohtaja
